

ZDRUŽENE DRŽAVE AMERIKE, LAWRENCE

Marta Pirnat-Greenberg Slovenistika na Univerzi Kansas

Slovenistika je na Oddelku za slovanske jezike in književnosti na Univerzi Kansas (KU) prisotna zadnjih štirideset let – v prvem desetletju s prekinitvami, kontinuirano pa od začetka 90. let prejšnjega stoletja.

Slovenistika oz. slovenski jezik ima **status** izbirnega predmeta, ki ga načeloma lahko vpišejo dodiplomski ali podiplomski študenti katerekoli študijske smeri. Glede na to, da je učitelj, ki izvaja jezikovne tečaje slovenščine, zadolžen tudi za poučevanje bosanščine/hrvaščine/srbščine, se slovenščina poučuje po potrebi. Pogoji za vpis predmeta, ki predvideva jezikovni tečaj na katerikoli stopnji, je predhodno znanje vsaj enega slovanskega jezika in/ali konkretni raziskovalni načrti, ki zahtevajo znanje slovenščine. Program predmeta je prilagojen potrebam, ciljem in predhodnemu znanju posameznikov, študent pa ga lahko vpiše več semestrov zapored ali s prekinitvami. Letno imamo običajno 1–3 slušatelje. Večinoma so to študenti višjih letnikov dodiplomskega študija slovanskih jezikov ali podiplomski študenti različnih disciplin – od jezikoslovja, zgodovine in pedagogike do primerjalne književnosti –, ki želijo raziskovati na slovenskem področju. V letu 2020 bo oddelek ponudil nov krajši jezikovni tečaj za študente, ki se odpravljajo na študijsko potovanje ali bivanje v Slovenijo.

Slovenske teme so vključene tudi v nekatere pregledne predmete za dodiplomske študente, kot npr. v pregled slovanske folkloristike, južnoslovanske književnosti in filma, predvsem pa v jezikoslovne predmete, ki jih predavata profesorja dr. Marc Greenberg in dr. Stephen Dickey. Na podiplomski stopnji študenti v obliki seminarjev in individualnih raziskovalnih nalog s profesorjem dr. Marcom Greenbergom obdelujejo različne teme iz slovanskega jezikoslovja, zlasti naglasoslovja, dialektologije in sociolingvistike, s profesorjem dr. Stephenom Dickeyjem pa tudi iz glagolskega vida.

Zgodovina poučevanja slovenščine na KU sega v leto 1979, ko so v Lawrence začeli prihajati slovenski **lektorji** kot Fulbrightovi štipendisti; ti so se vse do razpada skupne države izmenjevali z lektorji srbohrvaščine iz drugih jugoslovanskih republik. V teh letih so slovenščino poučevali ne le na glavnem univerzitetnem kampusu v Lawrenceu, pač pa je oddelek organiziral tudi dislocirane tečaje v Kansas Cityju in Pittsburgu (jugovzhodni Kansas), kjer je edino večje jedro slovenskega izseljenstva v Kansasu. Nekateri **predavatelji** (dr. Miran Hladnik, dr. Helga Glušič) so na glavnem

kampusu izvajali tudi pregledna predavanja iz slovenske književnosti in kulture. Leta 1991 so na mesto profesorja za slovansko jezikoslovje zaposlili dr. Marca Greenberga, njegovo osrednje raziskovalno področje sta slovensko zgodovinsko jezikoslovje in dialektologija. Slovenski jezik je od takrat na oddelku prisoten tudi pri številnih jezikoslovnih predmetih na dodiplomski in podiplomski ravni, posamično ali v primerjavi z drugimi slovanskimi jeziki. Dr. Marc Greenberg je v 90. letih ob drugih predavateljskih obveznostih razmeroma redno poučeval tudi jezikovni tečaj slovenščine. Leta 2001 se je zaposlila na mestu lektorice Marta Pirnat-Greenberg, ki skrbi za bosanščino/hrvaščino/srbščino in slovenščino.

Glede na omejene kadrovske možnosti in na dejstvo, da slovenistika nima širšega zaledja novejše slovenske emigracije, **število študentov** na slovenistiki v Kansasu nikoli ni bilo veliko, a je iz nje izšlo kar nekaj odličnih poznavalcev različnih slovenističnih področij, ki vedenje o Sloveniji in slovenstvu kot predavatelji, prevajalci in organizatorji posredujejo novim generacijam in širši ameriški javnosti. Med njimi naj omenimo literarna zgodovinarja dr. Timothyja Pogačarja in dr. Michaela Bigginsa, ki je trenutno tudi najuglednejši ameriški prevajalec slovenske književnosti, raziskovalca slovenskih narečij dr. Granta Lundberga, zgodovinarja in raziskovalca Plečnikovega dela dr. Brucea Berglunda ter obetavno mlado prevajalko slovenske književnosti dr. Kristino Rear- don. V ameriški diplomaciji delujeta naša nekdanja slušateljka Cassandra Divjak in Shay Wood.

Sodelovanje KU z UL, predvsem s FF, je staro vsaj toliko kot prisotnost slovenistike na njej. Že v zgodnjih 80. letih so profesorji iz Kansasa prihajali na FF kot predavatelji in udeleženci SSJLK. Od 90. let so se te povezave še okrepile z rednim sodelovanjem dr. Marca Greenberga s kolegi z obeh osrednjih slovenskih univerz ter ZRC SAZU ob številnih projektih, od katerih je treba posebej omeniti soustanovitev dveh mednarodnih revij, *Slovenski jezik/Slovene Linguistic Studies* (1993) s kolegom dr. Markom Snojem z Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša, in *Slavia Centralis* (2008), ki je skupni projekt KU, UMB in še treh srednjeevropskih univerz. Obe sta bili med prvimi revijami s področja slovanskega jezikoslovja z docela odprtim dostopom, in sicer je *Slovenski jezik/Slovene Linguistic Studies* v digitalni obliki dostopen v repozitoriju KU ScholarWorks že od leta 2005.

Na kampusu smo gostili kar nekaj predavateljev iz Slovenije, med njimi dr. Marka Snoja, dr. Nado Šabec, dr. Mirana Hladnika in dr. Aleša Debeljaka. Sodelovanje med KU in FF UL je bilo v začetku leta 2019 tudi uradno potrjeno s podpisom sporazuma o kulturnem, pedagoškem in znanstvenem sodelovanju. Na KU sta v zadnjih letih nastala dva programa, ki študentom omogočata študij v Sloveniji, semestrski študij na UL ter dvotedenski program za študente poslovne šole in inženirstva, ki se na obiskih v slovenskih podjetjih seznanjajo s slovensko poslovno prakso in proizvodnimi procesi. Slednji je tako priljubljen, da se je **število študentov** v štirih letih skoraj potrojilo (leta 2019 jih je bilo več kot 30). Več naših študentov slovenščine je svoje jezikovno znanje izpopolnjevalo v Ljubljani na Poletni šoli slovenskega jezika ali na SSJLK.

Znanstvenoraziskovalni dejavnosti slovenistike v Kansasu lahko sledimo v številnih razpravah dr. Marca Greenberga s področja zgodovine, dialektologije in sociolingvistike slovenskega jezika, v njegovi monografiji *A Historical Phonology of the Slovene Language* (2001) ter kratki slovnici slovenskega jezika *A Short Reference Grammar of Standard Slovene* (2006). V okviru lektorata in na pobudo pogostega povpraševanja po dostopnem učnem gradivu (kandidati so razpršeni po vsej ameriški celini in le redki imajo dostop do učitelja) je lektorica Marta Pirnat-Greenberg

pripravila učbenik, ki omogoča samostojno učenje slovenščine na osnovi angleščine, *Colloquial Slovene* (2011). Objavljeni so bili tudi nekateri študentski **prevodi** slovenske literature, med njimi *Vilnius* Klemena Piska (prev. Shay Wood), *Day of the Living Dead* Miha Mazzinija, *Anton* Polone Glavan, *Zeroes* Leonore Flis (prev. Kristina Reardon, objavljeno v *World literature Today*).

Kulturne prireditve s slovensko vsebino so bile v organizaciji in/ali izvedbi lektorice v sodelovanju z mestom Lawrence (npr. ura slovenskih pravljic v mestni knjižnici, prikazovanje običajev povezanih z začetkom pomladi), medtem ko se večer sodobnega slovenskega filma prireja enkrat ali dvakrat letno na kampusu. V sodelovanju s častno konzulko RS za Kansas in Missouri Barbaro Koval-Nelson je bilo ob obisku slovenskega veleposlanika dr. Boža Cerarja predvajanje slovenskega filma organizirano tudi za širšo javnost v Kansas Cityju. Z gospo Koval-Nelson dobro sodelujemo že vrsto let, skupaj smo organizirali obiska dveh slovenskih veleposlanikov na kampusu, na njeno pobudo se je začelo uspešno in zdaj redno študijsko potovanje po Sloveniji, hvaležni pa smo tudi za njeno materialno podporo, s katero delno zapolnjujemo izpad javnih sredstev, ki so v preteklosti našim študentom omogočala jezikovno izpopolnjevanje v Sloveniji.

Izzivov pri ohranjanju slovenistike na enem redkih slavističnih oddelkov, ki so še ostali na ameriški celini, je veliko: od usihajočega zanimanja za študij slovanskih jezikov po koncu hladne vojne do težnje po ukinjanju disciplin, ki nimajo zadostnega vpisa, da se vzdržujejo s šolninami. Kljub vsemu pa nas pogled na ustvarjeno in nove možnosti, ki smo jih poiskali tudi pod pritiskom neugodnih razmer, navdajajo z upanjem, da bo slovenistična postojanka v središču ZDA z enako trdoživostjo obstajala in se razvijala tudi v prihodnjih štiridesetih letih.